

PENSAR D'UNA ALTRA MANERA. COL·LECCIÓ FEMINISMES

DES DE 1991, LA UNIVERSITAT DE VALÈNCIA COEDITA, CONJUNTAMENT AMB L'EDITORIAL CÁTEDRA I L'INSTITUTO DE LA MUJER, *FEMINISMOS*, UNA COL·LECCIÓ QUE APLEGA ELS FRUITS D'UN DELS MOVIMENTS INTEL·LECTUALS MÉS FÈRTILS D'AQUESTA SEGONA MEITAT DE SEGLE: LA TEORIA FEMINISTA. UN MOVIMENT QUE HA INTENTAT, SOBRETOT, DE REPENSAR LES BASES I LES LIMITACIONS DEL PETIT CONGLOMERAT DE DUBTES I CERTESES QUE CONFORMEN EL PENSAMENT OCCIDENTAL. LLIBRES D'HISTÒRIA, FILOSOFIA O SOCIOLOGIA DE LA CIÈNCIA FORMEN EL GROS —28 TÍTOLS FINS ARA— DE L'OFERTA.

Ja fa ben bé cinquanta anys —el 1949— Simone de Beauvoir va escriure una lúcida, però sobretot nova, aproximació a la qüestió de la diferència entre els sexes. *El segon sexe* advocava per rastrejar el substrat cultural i el rerefons històric d'unes diferències, les de sexe, concebudes en termes exclusivament i excessivament biològiques i, per tant, naturalitzades. Trenca, així, una llarga herència que entenia les diferències de gènere com un fenomen tan obvi, tan *natural*, que no requeria major atenció ni estudi. Una tradició que, en la modernitat elaborada en Rousseau, assimilava la idea de sexe a la part femenina de l'espècie. «El mascle ho és només en certs moments; la femella és femella durant tota la seua vida, o almenys en tota la seua joventut», sentenciava el bo d'en Jacques.

D'ençà del 1949 s'esdevingueren moltes coses, òbviament. En concret, la dècada dels seixanta va ser especialment agitada pel que fa a moviments de tota mena i filiació el denominador comú dels quals era, però, la revulsió. I la revisió. Aquella convulsió que en un primer moment, i de manera notòria, va adoptar formes polítiques s'encomanà progressivament a d'altres parcel·les. Les del coneixement en foren unes, i de les més importants. És per això que els moviments de vindicació feminista —amb una il·lustre panòplia d'antecessors però especialment significatius en aquells anys— va compaginar la discussió política amb la intel·lectual. A precedents com el de la Beauvoir seguien obres, com ara *Política sexual* de Kate Millett (1969), que palesaven la necessitat de comprendre l'origen dels discursos de saber occidentals per a cercar-hi —arqueològicament parlant, a la manera de Foucault— les bases culturals, polítiques i socials que donen suport als discursos de la diferència. Alhora, però, que es desmuntava i denunciava la contextura sexual i sexista de la cultura occidental, es feia necessària també la construcció d'altres discursos —

paral·lels i complementaris— des d'un punt de vista femení. Fer la crítica de les teories, deconstruir els discursos i construir analíticament eren i són, doncs, les dues cares de la moneda feminista. El cantell era i encara és inevitablement polític, també.

■ LLIBRES, MES LLIBRES

Totes aquestes qüestions conformen el terra, la base, que ajuda a explicar el naixement d'una col·lecció com *Feminismos*, publicada conjuntament per la Universitat de València, l'editorial Càtedra i l'Instituto de la Mujer. Aqueixa mateixa necessitat de pensar críticament sobre l'humus de la cultura occidental obligava a la definició d'un espai de debat que, per força, havia de ser ampli, pluridisciplinari i flexible en els plantejaments. Això explica el caràcter i la intenció de la col·lecció, segons Isabel Morant, directora i coordinadora de *Feminismos* i professora d'Història Moderna de la Universitat de València. Una col·lecció que aplega al seu si autors de ben diversa procedència i obres d'intenció distinta, tots ells reunits, però, en virtut d'aqueix debat plural i obert a què fèiem referència.

Tot i aquesta pluralitat de registres, s'hi poden diferenciar clarament unes quantes línies de força editorials. Una d'aquestes —la històrica— obeeix a la necessitat d'enllestir una història de les diferències sexuals que

aculla les condicions que han fet possible el naixement i la consolidació d'un discurs sexual de la societat que, per mor d'un oblit sociològicament interessat, ha estat considerat com a «natural». Precisament, una de les novetats de la col·lecció serveix d'exemple quasibé paradigmàtic d'aquesta línia: *La construcción del sexo. Cuerpo y género desde los griegos hasta Freud*, de Thomas Laqueur, analitza com el coneixement dels nostres cossos —i, per correlació, dels nostres sexes— és susceptible també de ser estudiat diacrònicament. Aquest a part, però, la nòmina de llibres de tall històric és generosa en títols: *Fortunas familiares*, de Leonore Davidoff i Catherine Hall, *Las románticas: escritoras y subjetividad en España (1835-1850)*, de Susan Kirkpatrick, o, encara, *La ciudad de las pasiones terribles. Narraciones sobre el peligro sexual en el Londres victoriano* de Judith Walkowitz.

■ LA FILOSA DE LA FILOSOFIA

La filosofia, un de les pedres angulars sobre les quals s'ha bastit la casa comuna del pensament europeu, és també un dels objectes d'estudi que ocupen un lloc privilegiat en el catàleg de *Feminismos*. I l'ocupa en els dos vessants que abans hem al·ludit. D'una banda, com una de les tasques prioritàries en l'empresa deconstructiva feminista: des de la *Dialéctica de la sexualidad (Género y Sexo en la filosofía contemporánea)* d'Alicia H. Puelo fins als *Fundamentos del patriarcado moderno. Jean Jacques Rousseau de Rosa Cobo* —novetat en la col·lecció—, diversos títols contribueixen a desemascarar el fil conductor que, sota les vestidures de la neutralitat, ha desembocat en una concepció masculinitzant dels discursos de saber occidentals. D'una altra banda —la constructiva— la col·lecció amanta l'obra d'autors i autores que per cacen de bastir un discurs filosòfic amb la regla i el cartabó de la teoria feminista. És el que hom ha anomenat «pensar d'una altra manera»: el *Yo, tú, nosotras* de Luce Irigaray, la *Equidad y género* de Janet Saltzman o *El poder del amor* d'Anna Jonasdotir en serien uns bons exemples.

Però és evident que per a canviar la societat —acció— s'escau abans de conèixer-la fins allà on puguem arribar amb les nostres eines analítiques —reflexió. No és per això gens estrany que els estudis sociològics ocupen un lloc més que destacat en el catàleg de títols. Al dedins d'aquest grup hi ha, però, una gran diversitat de temes, enfocaments i anàlisis. Des de l'aproximació, quasibé antropològica, a la situació de les dones en altres models de societat —v. gr. *Las madres contra las mujeres (Patriarcado y maternidad*

en el mundo árabe), de Camille Lacoste-Dujardin— fins a anàlisis més concretes, com ara *La construcción sexual de la realidad*, on Raquel Osborne estudia el món de la pornografia, un reducte particularment aprofitable per a l'estudi dels patrons de diferenciació sexual que interactuen en la societat contemporània americana. Fins i tot n'hi ha de curiosos: Bronwyn Davies, tot partint de jocs, conversacions i formes de comportament d'infants, estudia en *Sapos y culebras y cuentos feministas* els relats de la nostra infància i el seu significat en la contrucció tant del món sexual de la infantesa com de les diferències de gènere.

■ LA CONSTRUCCIÓ SEXUAL DE LA CIÈNCIA

Si una de les tasques prioritàries de la reorganització de continguts racionals que intenta la teoria feminista és la mirada suspecta sobre els discursos de saber sobre els quals s'assenten les societats *occidentals*, era inevitable que un dels seus blancs principals fos la ciència. Ni més ni menys perquè és, precisament, el sistema de creació de veritats més important en aquest segle. Tindrà un especial interès per a la teoria feminista denunciar que, en la construcció de l'edifici científic, també hi han pres part, i molt activa, les desigualtats implícites al model cultural que arranca de la Il·lustració i que arriba fins als nostres dies.

L'empresa abraça, òbviament, tant les disciplines que conformen el conjunt de les ciències anomenades *naturals* —detenint-se especialment en la biologia— com aquelles altres considerades *socials* —la psicologia sobretot. És per això que no és gens estrany que, dins de *Feminismos*, figuren títols tan explícits com ara el d'*Antropología y feminismo* de Henrietta L. Moore o el de *Alicia ya no (Feminismo, Semiótica, Cine)* de Teresa de Lauretis. A més, però, *El infinito singular* de Patrizia Violi estudia les relacions entre llenguatge i sexe i, recentment, acaba de sortir de premses *Ciencia, cyborgs y mujeres. La reinvenición de la naturaleza*, més que no un simple assaig, una veritable cruïlla entre diferents disciplines acadèmiques, tecnologies i vies de construcció de l'experiència on Donna J. Haraway demostra les seues habilitats per a la provocació intel·lectual sense la més mínima por als *lobbies* que serveixen el coneixement en àrees tan esparses com ara la Biologia, la Manipulació Genètica o la Politologia. Tot un goig per als esperits avessats al risc de transitar per les fronteres d'uns i altres —tots— els llenguatges, tècniques i mètodes d'investigació que informen la *Ciència* i els seus hàbits.

MARC BORRÀS

APAREIX EL PRIMER LLIBRE DE LA COL·LECCIÓ *PROPUESTAS*

Coeditada per la Universitat de València i l'editorial Tirant lo Blanch, acaba d'aparèixer el primer número de la col·lecció *Propuestas*. Amb *El derecho a la libertad personal (detención, privación y restricción de libertad)*, de Joaquín García Morillo, s'inaugura una iniciativa editorial que pretén de recollir obres d'assaig d'autors reconeguts en el camp de les ciències socials, especialment en les disciplines de dret i ciències econòmiques. La col·laboració entre l'editorial i la Universitat respon —segons Salvador Vives, director de Tirant lo Blanch— a la necessitat de comptar amb el suport institucional per a editar aquelles obres especialitzades d'assaig, la publicació i promoció de les quals no podria sostenir únicament la iniciativa privada. Els promotors d'aquesta nova col·lecció, assis-

tits per un Consell Assessor, preveuen un ritme de publicacions de tres o quatre llibres anuals.

La col·lecció té la intenció de desdoblarse en dues sèries. *Ensayo*, que aplegarà obres d'especialistes de reconeguda solvència acadèmica, ha obert la seua singladura amb la publicació d'*El derecho a la libertad personal*, el primer número de la sèrie. Però també està prevista l'aparició d'una altra sèrie, *Mono-grafías*, que publicarà, a diferència de l'anterior, obres d'autors joves i encara no reputats en el món acadèmic. *Economía, turismo y medio ambiente en la Comunidad Valenciana*, d'Elías Furió, i *El miedo insuperable. Su delimitación frente al estado de necesidad* de María Luísa Cuerda, seran els propers títols de la col·lecció.

REFORMA I AVALUACIÓ DE LA UNIVERSITAT. UNA AUTODIAGNOSI

D'ençà de la dècada dels vuitanta, les administracions educatives, autonòmiques i estatals han anat construint un corpus legislatiu i normatiu que ha afectat tots i cadascun dels nivells educatius i que ha permès de superar llasts i anacronismes que derivaven de l'ordenació franquista. D'entre tota aquesta bateria de reformes, la LRU —la que afectava directament la institució universitària— ha revestit i revesteix encara una trascendent importància. Bon cop superada la problemàtica assumptió del principi d'autonomia universitària, nous conceptes han pujat a la palestra de la realitat acadèmica: auto-avaluació, professionalització, diversificació de les titulacions, etc. Per contribuir a l'ordenació de la polèmica suscitada al voltant de l'aplicació de la Llei per a la Reforma Universitària, el Servei de Publicacions de la Universitat de València acaba d'editar un volum miscel·lani, *Reforma y evaluación de la universidad*, sota la cura de Guillermo Quintás, director de la col·lecció Educació.

Si la LRU atorgava grans nivells d'autoregulació a l'estament universitari, més d'un ha estat temptat de pensar que l'èxit o el fracàs de la reforma descansava únicament i exclusivament sobre els seus múscles. Després de la pregona transformació a què ha estat sotmesa la universitat dels 80 (estatuts, decrets, etc.), la diversificació de l'oferta de noves titulacions és, segurament, la punta de llança que culmina l'esforç regulador amparat en la LRU. La qüestió és, però, que l'aplicació d'aquestes reformes ha creat disfuncions la solució de les quals toca de prop els principis més innegociables de la reforma. De primer, per impossibilitat financera; però hi ha més qüestions que les estrictament econòmiques: l'adequació a les demandes reals de la societat, la revisió dels criteris d'accés de l'alumnat, la selecció i avaluació del professorat i un llarg i prolixos etcètera. En definitiva, doncs, la voluntat d'aquest volum és, segons afirma el seu compilador, assistir a aquells opinions que la *reforma de la reforma* és inevitable per raons financeres, però també formatives.

NOVETATS - SERVEI DE PUBLICACIONS

COL·LECCIÓ EDUCACIÓ

SÈRIE MATERIALS

Manual d'ús de l'estàndard oral. 3ª edició, corregida i amb addicions.
(en premsa), núm. 2.

PERETÓ, Juli et alii
Fonaments de Bioquímica, 1996, 324 pp.

SÈRIE MATERIALS DE FILOSOFIA

NIETZSCHE, Friedrich
La genealogia de la moral (Dissertacions I i II).
Introducció i estudi de Joan B. Llinares, traducció de Joan Leita, núm. 11, 1996, 122 pp.

HABERMAS, J. / HUSSERL, E.
Coneixement i interès. La filosofia en la crisi de la humanitat europea.
Introducció i estudi de M. Jiménez Redondo, traducció dels textos de M. Jiménez Redondo i J. Roderic Guzman, núm. 12, 1996, 100 pp.

SÈRIE ESTUDIS

QUINTÁS, Guillermo (ed.)
Reforma y evaluación de la Universidad, 1996, 200 pp.

COL·LECCIÓ CULTURA UNIVERSITÀRIA POPULAR

PRUNYONOSA, M. (ed.)
Historiografia lingüística valenciana, núm. 29, 1996, 154 pp. (en premsa).

PÉREZ CONDE, Concepción
Sensores ópticos, núm. 30, 1996, 180 pp. (en premsa).

COL·LECCIÓ BIBLIOTECA LINGÜÍSTICA CATALANA

Català col·loquial. Aspectes de l'ús corrent de la llengua catalana, núm. 5, 3ª edició corregida i amb addicions.
(en premsa).

COL·LECCIÓ OBERTA

FEBRER, M. i JUAN, E.
Vida, instituciones y Universidad en la historia de Valencia, en coedició amb IDECO, núm. 37, 1996, 198 pp. (en premsa).

LA ROCA, Francesc i SÁNCHEZ, Amat (eds.)
Economía crítica, trabajo y medio ambiente, en coedició amb FEIS, núm. 38, 1996, 324 pp. (en premsa).

LINARES, Inmaculada (ed.)
Littératures francophones, en coedició amb el Departament de Filologia francesa i italiana, núm. 39, 1996, 330 pp.

ALTRES

«Fer-se gran. Els joves i el seu futur al món medieval», *Revista d'Història Medieval*, núm. 5, Departament d'Història Medieval, 1994, 336 pp.

Estudis, núm. 21, Departament d'Història Moderna, 1995, 296 pp.

ANDERSEN, Karen - JIRKU, Brigitte - RAPOSO, Berta (eds.)
Ilustración y modernidad. La crítica de la modernidad en la literatura alemana, *Quaderns de Filologia: Anejos*, núm. 18, 1995, 336 pp. (en premsa).

